

Oppsummering – referat fra oppstartsseminar Bokåret 2019 Torsdag 10. januar 2019

Tilstede: Melita Båfjord (Skånland), Anne Gerd Lehn (Bok- og kulturbussen), Monika Hansen (Gratangen), Lene Kjølås (Tromsø), Tony Birketveit (Tromsø), Linda Tindholm (TFB), Aud Tåga (TFB), Ellen Berg Larsen (Tromsø), Susanne Baumgärtel (Tromsø), Tanmayo Olsen (TFB), Berit Nicolaysen (Dyrøy), Hege Åsheim (Balsfjord) og Marit Andersen Somy (TFB)

På lyd/bilde: Wenche Ratama (Skjervøy), Nina Høgmo (Lenvik), Margrethe Haslund (Nordreisa) og Hilde Eggen (Bardu)

Tema:

1. Om å arrangere og lede en lesesirkel – innledning ved Lene Kjølås og diskusjon/erfaringsdeling etterpå (Lenes foredragsnotater og punkter fra kurs i lesesirkler fra 2015 under). Link til forslag om hvordan lede lesesirkel
<https://blogg.deichman.no/litteratur/2015/09/02/hvordan-starte-egen-lesesirkel/>

Mye inspirasjon å hente på nett, flere bibliotek i Norge er i gang med lignende opplegg. Markedsføring: facebook, hjemmeside, aktivitetskalender, infoskjerm, plakater, invitere personlig, programbrosjyre, «det skjer» i avisene.

To stk. med som «ledere» hvis man har kapasitet til det - en som forbereder seg ekstra (leder samtalen og har laget spørsmål i forkant) og en «medansvarlig».

Tromsø har hatt i gjennomsnitt 13 deltakere pr. gang, de har ikke påmelding i forkant. Serverer kaffe/te/vann.

Ha forberedt noen sider å lese fra boka hvis samtalen stopper opp.

Ha bøker tilgjengelig til utlån i god tid i forveien. Vi kan støtte bibliotekene til ekstra bokinnkjøp med Bokåret-midler.

Man kan også bruke lyrikk og noveller som leses der og da.

2. Hva gjør vi for ungdommen? I søknaden står det: «Som en del av prosjektet vil vi også ha ungdomsarrangementer noen steder i fylket, hvor ungdom leser og bokbader forfatteren etterpå. Vi vil derfor sørge for at i alle fall to av forfatterne som engasjeres har skrevet bøker som har appell til yngre lesere. Utvalgte ungdommer skal få opplæring i å intervju forfattere for bokbad».

Vi ønsker å tilby et metode kurs for bibliotekarer og pedagoger/lærere i løpet av våren. På kurset lærer man en metode som man så tar med seg hjem og bruker overfor de elevene som skal bokbade en forfatter. Dette opplegget kjøres nå i Tromsø og kurset er veldig bra ifølge de fra Tromsø bibliotek som har deltatt der. For å kunne være med på dette må bibliotekaren forplikte seg og i forkant ha gjort avtale med en skole (rektor) i sitt nærmiljø (og lærere) som blir med på opplegget. Det kan være f.eks. et helt trinn på ungdoms-/VGS som leser boka og jobber fram spørsmålene sammen. Og så ordner vi med forfatterbesøk der fire elever plukkes ut til å bokbade forfatteren.

3. Gruppearbeid – idédugnad om hvilke forfattere vi kan invitere og hva slags type arrangementer man ønsker seg.

Vi hadde en diskusjon i grupper først og så i plenum og endte med denne lista – som Marit tar tak i og begynner å jobbe med.

Vi skal i utgangspunktet ha fire stk. i løpet av året.

Ønskede forfattere:

- Simon Stranger (ung/voksen)
- Maja Lunde (ung/voksen)
- Laila Stien
- Gøhril Gabrielsen
- Tore Renberg (ung/voksen)
- Lars Mytting
- Levi Henriksen
- Sigbjørn Skåden
- Endre Lund Eriksen (ung)
- Monika Steinholm (ung)
- Jan Tore Nordeng (ung)

Marit tar kontakt med forfatterne for i første omgang høre om de har kapasitet og tar så avtalene videre og informerer om det etter hvert som ting faller på plass. Og så må vi finne en god måte å fordele forfatterne rundt i fylket på – slik at alle får noen forfattere fysisk på besøk (mens de andre forfatterne man ikke får besøk av kan følges på streamede opplegg).

Kriterier for valgte forfattere er blant annet at noen av dem skal ha skrevet både for ungdom og voksne. Noen av forfatterne må komme inn under kriteriene fra den nordnorske litteraturstrategien, dvs. må «bo og virke» i Nord-Norge.

Ang. type arrangementer er det mest ønskelig med type «bokbad» der forfatteren snakker med noen, denne intervjueren trenger ikke være en fra biblioteket, her kan man hente inn andre lokale krefter/fagpersoner mm.

4. Hvem har ansvar for hva – fremdriftsplan og formidlingsuker.

Fylkesbibliotekets ansvar:

- Økonomi og budsjett
- Gjøre avtaler med forfattere/bidragstivere – honorar/kontrakt mm
- Lage turnéplaner
- Bestille reiser og overnatting
- Koordinere samarbeid med nasjonale og regionale aktører
- Lage informasjons- og profileringsmateriell
- Følge med på hva som skjer nasjonalt
- Profilere Troms i nasjonale kanaler
- Involvere fylkesråden
- Sende ut felles pressemeldinger

Arbeidsgruppas ansvar (Tony, Anne Gerd, Wenche og Nina):

- Være diskusjonspartner, gi tilbakemeldinger på forespørslar fra fylkesbiblioteket
- Være behjelpelig med profilering og informasjon
- Koordinere i egen region

Bibliotekene:

- «Kartlegge» lokalt litteraturmiljø, knytte nettverk
- Profilering lokalt
- Kontakte lokal presse
- Sosiale medier
- Lede boksirkler – eventuelt hente inn lokale krefter
- Arrangere forfattermøter – gjerne i samarbeid med andre, nabokommuner m.fl
- Legge til rette for streaming/lyd-bilde

Vi ønsker å konsentrere oss om noen uker til våren og høsten hvor vi setter forfatterturneene – i forkant av disse er det da ønskelig at man arrangerer lesesirkler – eller som et minste felles multiplum – har bøkene til forfatteren som skal komme i en egen utstilling – tilgjengelig for lånerne i god tid før besøket.

Ukene er:

- 17 og 18 (obs! nytt forslag)
- 43, 44, 45, 46 og 47.

Ungdomsbarnebokbadet tar tid å forberede og de må derfor skje til høsten, mens kurset for de som skal arrangere ønsker før sommeren.

5. Hvordan markedsføre?

Egen facebookside

Bokårets facebookside

Egen hjemmeside

Aktivitetsskalendere – egne og «hva skjer-kalendere» på nett

Infoskjermer

Plakater (i biblioteket og på andre steder)

Invitere personlig folk man vet er interessert

Lage egne maillister til aktuelle deltakere som har sagt ja til å motta informasjon

Programbrosjyre

Hvordan komme i gang med lesesirkel. Foredrag 10.01.18 Fylkeshuset, Lene Kjølås.

1. **Oppstart:** Vi startet opp med lesesirkel april 2018. Den første boka vi valgte var Lars Petter Sveens «Fem stjerner». Valgte den fordi den hadde jeg forberedt grundig. Skulle egentlig bokbade han, men så ble det avlyst.
2. **Tilbake i tid. Forberedelser.** For å begynne med meg: Var ny i jobben som litteraturformidler. Måtte finne ut hva det er og hva ville jeg gjøre.

Hva synes jeg er gøy? Ville være med i en lesesirkel, egentlig privat, men det da har jeg ikke tid. Så det ble på jobb.

Neste steg ble å finne ut hvem jeg kunne jobbe sammen med. For jeg ville helst ikke jobbe alene. Det blir så sårbart. Man trenger noen å spille ball med. Så da begynte jeg å luften ideen på jobb. I gangene, i forbifarten, på møter. Prøvde å så ideen blant mine kolleger. Og ikke minst hadde det vært prøvd før? Satt noen med verdifull erfaring? Det gjorde det selvsagt. Noen hadde faktisk vært på kurs. Foredragsnotater ble sendt over. Erfaringer ble delt. Noen sa ja med engang, dette ville de være med på. Hos andre måtte det modnes litt.

Så var det å gå ut på nettet og finne hjelp. Se hva andre bibliotek gjør.

3. Første planleggingsmøte 28. februar: Var vi fire stykker: Lene, Anne, Tony og Sigrid. Vi gikk gjennom hva jeg hadde funnet ut hva andre bibliotek gjør, så ble vi enige om hva vi ville ha.
  - Hvem vil være med? Svar: Åpent for alle
  - Finn fast tidspunkt. Svar: Hver måned. Vi startet i april (Sveen) (12 deltagere). Fornøyde deltagere, god stemning. Hadde og lesesirkel i mai (Arvola) (15 deltagere). Ikke juni.
  - Forventer at boka er lest på forhånd, boka må være tilgjengelig. Vi prioriterte å kjøpe inne mange eksemplarer i stedet for å låne fra andre bibliotek. I starten la vi den inn med midlertidig strekkode, men det er vi sluttet med. Vi legger dem inn vanlig. Så dersom noen vil gjenbruke noen av våre lesesirkel bøker så er det bare å reservere. De står nå på magasin.
  - Forsøk å koble på forfatterbesøk etter hvert. Det klarte vi høsten 2018.

Gode tips:

Sørg for at alle deltagere åpner munnen. Vi starter alltid med en kort runde rundt bordet. Alle sier navnet sitt og helt kort hva de synes om boka.

Styr samtalen. Be folk om å signalisere at de vil ha ordet, eller bare til å ta ordet dersom det er ledig. Litt streng styring i starten kan være greit. Noen er veldig taleføre, andre må bli varme før de tørr hive seg utpå. Men det er deres samtale, ikke litterær kritikk. Skal være givende og hyggelig.

Ikke være redd for stille kritiske spørsmål til boka.

Stopper samtalen litt opp er det fint å ha forberedt sider fra boka man kan lese høyt. Setter praten på gli igjen.

Planlegg i god tid. Vi bestemte høstens bøker tidlig på våren, og vi gikk ut med det tidlig slik at folk fikk tid til å lese bøker. Og vi fikk tid til å planlegge høsten godt. Vi sendte ut forespørsel til Jan Kjærstad om han ville komme.

Så oppdaget vi at Forfattersentrum hadde invitert Olaug Nilssen til Tromsø for å holde foredrag hos oss basert på boka Tung tids tale. Så da satt vi opp den boka også som lesesirkel i forkant (15 delt.)

Høsten 2018: Vi satte opp Berge av Jan Kjærstad som septemberbok. Og vi inviterte han på besøk. Lesesirkel (12 deltagere) tirsdag og Tony bokbadet han onsdag. Da kom det 80 stykker. Motiverende for Kjærstad å komme til oss, han likte at vi hadde koblet besøket opp mot lesesirkel. Det ble spørsmål fra leserne gjennom bokbaderen.

Oppsummert:

1. Idestadiet. Hvem vil være med? Finn fast tidspunkt
2. Finn ut sted. Enkel servering.
3. Skaff bøkene.
4. Gjør kjent i god tid. Inviter. Oppslag fysiske og digitale.

5. Forbered deg. Les boka godt, lag spørsmål, lag kort innledning om bok og forfatter. Forbered deg til at du skal lede samtalen.

Punkter fra Camilla Sørbyes kurs om lesesirkler 25. november 2015 i prosjekt «Folkebibliotek som litteraturhus»

Camilla Sørbye er rådgiver ved Oppland fylkesbibliotek

Den perfekte lesesirkel

- Hvem er med?
- Ulike personer – ikke for godt kjente, men like å lese. Trenger ikke å ha lest verdenslitteraturen.
- Hvor mange? 6-8 personer
- Leser ulike ting. Hver deltaker har et forslag, fordeler forslagene. Ei bok per måned.
- Møtes helst på biblioteket
- Fast tidspunkt
- Fast tidsramme
- Forventer at alle leser og bidrar, men dersom noen ikke har lest, blir de ikke kasta ut.
- God flyt – alle kommer til orde
- De beste samtalene handler om tema
- Enkel bevertning når man møtes
- Lesesirkelleder
  - Strukturere samtalen
  - Saklighet, nøkternhet
  - Gjøre premissene veldig klare
  - Ta i bruk deg sjøl når du skal lede boksirkler
  - Nina Frid – boksirklar.se (startet opp i 2007 og drives av länsbibliotekene)
- Liste deles ut og alle skriver på første samling
- Publikums interesser
- Sosialt – deltakelse – tilhørighet – glede
- Leselyst
- Leseferdighet
- Rachel von Riel: *Det leservennlige biblioteket*, NB (2011) Kapittel 7. Lesesirkler